

DOI: <https://doi.org/10.18524/2411-2054.2025.57.325383>

УДК 343.163

М. М. Стефанчук, докт. юрид. наук, професор
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Навчально-науковий інститут права
Кафедра юстиції
вул. Володимирська, 60, Київ, 01033, Україна
e-mail: m.stefanchuk@gmail.com
ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-6239-9091>

ЗВІЛЬНЕННЯ ПРОКУРОРІВ У РАЗІ ЛІКВІДАЦІЇ ЧИ РЕОРГАНІЗАЦІЇ ОРГАНУ ПРОКУРАТУРИ АБО СКОРОЧЕННЯ КІЛЬКОСТІ ПРОКУРОРІВ ОРГАНУ ПРОКУРАТУРИ: КОНСТИТУЦІЙНО-ЮРИСДИКЦІЙНИЙ АСПЕКТ

У статті здійснено розвідку проблемних аспектів звільнення прокурорів з підстав ліквідації чи реорганізації органу прокуратури або скорочення кількості прокурорів органу прокуратури у конституційно-юрисдикційному аспекті.

Метою статті визначено виокремлення проблемних аспектів законодавчої регламентації звільнення прокурорів з посад у разі ліквідації чи реорганізації органу прокуратури, в якому прокурор обіймає посаду, або в разі скорочення кількості прокурорів органу прокуратури, крізь призму релевантної практики Конституційного Суду України, а також окреслення законодавчих перспектив розвитку цього правового інституту.

Констатовано, що одним із нещодавніх рішень суду конституційної юрисдикції визнано неконституційним пункт 9 частини першої статті 51 Закону України «Про прокуратуру», яким унормовано таку підставу звільнення прокурора з посади як: у разі ліквідації чи реорганізації органу прокуратури, в якому прокурор обіймає посаду, або в разі скорочення кількості прокурорів органу прокуратури, а також визнано за необхідне відтермінувати втрату чинності цим законодавчим положенням, що обґрунтовано потребою забезпечення ефективності функціонування прокуратури та надання у зв'язку із цим Верховній Раді України строку для внесення релевантних законодавчих змін.

Встановлено, що за відсутності правової позиції суду конституційної юрисдикції у справі конституційності першочергових заходів реформування органів прокуратури у 2019 році, проблемні аспекти їхнього кадрового перезавантаження вирішуються у Рішеннях Конституційного Суду України за конституційними скаргами заінтересованих суб'єктів щодо конституційних гарантій незалежності прокурора.

Доведено концептуальну можливість компенсації положеннями трудового законодавства визнаних неконституційними положень Закону України «Про прокуратуру», з огляду на усталену концептуальну позицію, згідно з якою трудове законодавство підлягає застосуванню у випадках, якщо нормами спеціального законодавства не врегульовано спірні правовідносини або коли про це йдеться у спеціальному законі.

Запропоновано релевантні зміни до законодавства та визначено перспективи подальшого розвитку законодавства у сфері досліджуваних питань.

Ключові слова: прокуратура, прокурор, ліквідація чи реорганізація органу прокуратури, скорочення кількості прокурорів органу прокуратури, звільнення прокурора з посади, конституційна юрисдикція.

требують окремого дослідження питання законодавчої регламентації звільнення прокурорів з посад у разі ліквідації чи реорганізації органу прокуратури, в якому прокурор обіймає посаду, або в разі скорочення кількості прокурорів органу прокуратури, з огляду на той запит, що формується у конституційних скаргах заінтересованих суб'єктів з цього приводу, та правових позицій, сформованих за наслідками вирішення таких скарг уповноваженими юрисдикційними органами.

Мета статті полягає у виокремленні проблемних аспектів законодавчої регламентації звільнення прокурорів з посад у разі ліквідації чи реорганізації органу прокуратури, в якому прокурор обіймає посаду, або в разі скорочення кількості прокурорів органу прокуратури, крізь призму релевантної практики КСУ, а також у визначенні законодавчих перспектив розвитку цього правового інституту.

Виклад основного матеріалу.

Позиція КСУ щодо вичерпності визначення підстав для звільнення прокурора з посади у ч. 1 ст. 51 Закону № 1697-VII

Розглядаючи клопотання суб'єкта права на конституційну скаргу про перевірку на відповідність низці статей Конституції України пункту 9 частини першої статті 51 Закону № 1697-VII, КСУ в абз. 4 п. 5.4 Рішення від 18.12.2024 р. № 11-р(П)/2024 зазначив, що «підстави для звільнення прокурора з посади вичерпно визначено у частині першій статті 51 Закону № 1697, за якою прокурора звільняють з посади, зокрема у разі «ліквідації чи реорганізації органу прокуратури, в якому прокурор обіймає посаду, або в разі скорочення кількості прокурорів органу прокуратури» (пункт 9)» [2]. З цього приводу слід зауважити, що таке твердження, стосовно вичерпності визначення підстав для звільнення прокурора з посади у Законі № 1697-VII, могло б, з високим ступенем вірогідності, претендувати на безспірність за умови дії редакції Закону № 1697-VII, до внесення змін Законом України від 19.09.2019 р. № 113-IX «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо першочергових заходів із реформи органів прокуратури» (далі – Закон № 113-IX) [14], згідно з якими у частині третій статті 16 Закону № 1697-VII слова «цим Законом» було замінено словом «законом». Розглянемо детальніше яка принципова зміна була запроваджена в Законі № 1697-VII внаслідок такої заміни. Передусім, слід акцентувати увагу на тому, що стаття 16 Закону № 1697-VII присвячена гарантіям незалежності прокурора, одна із яких полягала в тому, що прокурор призначався на посаду безстроково та міг бути звільнений з посади, його повноваження на посаді могли бути припинені лише з підстав та в порядку, передбачених Законом України «Про прокуратуру». Така законодавча регламентація, на наше бачення, узгоджувалась із принципом правової визначеності, а також із пов'язаним з ним принципом правомірних сподівань, що у контексті цього дослідження пропонуємо розуміти як право прокурорів розраховувати на стабільність приписів актів права, які не просто визначають підстави та порядок їхнього звільнення з посади, а передусім, мають правову природу гарантій їхньої незалежності. Внесення змін до ч. 3 ст. 16 Закону № 1697-VII, згідно з якими прокурор може бути звільнений з посади з підстав та в порядку, передбачених будь-яким законом, а не виключно Законом України «Про прокуратуру», на наше бачення підважило засаду правової визначеності, правомірних сподівань прокурорів, а також звузило закріплені гарантії незалежності прокурорів. Більше того, такі зміни спростовують тверджен-

ня КСУ стосовно вичерпності визначення підстав для звільнення прокурора з посади у частині першій статті 51 Закону № 1697-VII, про що суд конституційної юрисдикції також згадав в абз. 1 п. 5.5 Рішення, що аналізується, констатувавши, що «... приписи Основного Закону України не надають прокурору гарантій безстроково обіймати посаду, а тому законом можна встановлювати підстави для звільнення прокурора з посади» [2].

У цьому контексті слід також нагадати, що КСУ *сформував й інші правові позиції стосовно окремих положень Закону № 113-IX*, ухваливши низку рішень щодо визнання неконституційними окремих його положень за наслідками розгляду відповідних конституційних скарг. Зокрема, визнано таким, що *не відповідає Конституції України, пункт 6 розділу II «Прикінцеві і перехідні положення» Закону № 113-IX*, з огляду на те, що Основний Закон України не містить припису, який наділяє Верховну Раду України повноваженням ухвалювати правозастосовні акти у процедурі звільнення конкретного прокурора або всіх прокурорів із їхніх посад, зокрема у спосіб їхнього персонального попередження законом про можливе майбутнє звільнення. З цих підстав вказані положення Закону № 113-IX КСУ визнав такими, що ухвалені за межами конституційних повноважень Верховної Ради України [15]. За результатами дослідження питань правової визначеності персонального попередження прокурора про його можливе майбутнє звільнення у спосіб, передбачений пунктом 6 розділу II «Прикінцеві і перехідні положення» Закону № 113-IX, автором цієї статті у попередніх дослідженнях зазначалось, що таким чином законодавцем було здійснено спробу врегулювати законодавчу прогалину в закріпленні форми персонального попередження працівника про наступне вивільнення шляхом визначення *ad hoc* форми та способу попередження прокурорів про наступне вивільнення через законодавче закріплення констатації факту визнання прокурорів такими, що персонально про це попереджені. Водночас, такий спосіб попередження про наступне вивільнення прокурорів було охарактеризовано як такий, що не може вважатися персональним, з огляду на невідповідність інформації, що у ньому міститься, критерію «персональності», тобто можливості ідентифікації особи, якої вона стосується [13, с. 94].

У другому Рішенні КСУ визнав таким, що не відповідає Конституції України, друге речення абзацу третього пункту 3 розділу II «Прикінцеві і перехідні положення» Закону № 113-IX, зазначивши, що наділення Кабінету Міністрів України повноваженням урегульовувати питання винагороди прокурорів не можна визнати таким, що відповідає конституційній вимозі щодо здійснення органами державної влади своїх повноважень у встановлених Конституцією України межах і відповідно до законів України (абз. 10 п. 2.2.). В абз. 5 п. 2.5.2 цього ж Рішення КСУ визнав дискримінаційним підхід, за яким законодавець, наділивши Кабінет Міністрів України повноваженням визначати своїм актом розмір винагороди прокурорів, «... у такий спосіб запровадив неоднакове регулювання оплати праці прокурорів, фактично поділивши їх на дві категорії: одна - переведені до Офісу Генерального прокурора, обласної прокуратури, окружної прокуратури, яким винагороду виплачують відповідно до Закону № 1697-VII; друга - ті, хто продовжував виконувати свої повноваження до дня звільнення або переведення до Офісу Генерального прокурора, обласної прокуратури, окружної прокуратури».

ри, для кого винагороду визначено підзаконним нормативним актом - постановою Кабінету Міністрів України» [16]. Таким чином, було перевірено дієвість гарантії незалежності прокурорів, закріплену у ч. 1 ст. 81 Закону № 1697-VII, згідно з якою заробітна плата прокурора регулюється цим Законом та не може визначатися іншими нормативно-правовими актами.

Зрештою, КСУ визнав таким, *що не відповідає Конституції України, окреме положення абзацу шостого пункту 19 розділу II «Прикінцеві і перехідні положення» Закону № 113-IX, згідно з яким перебування прокурора на лікарняному через тимчасову непрацездатність не є перешкодою для його звільнення з посади прокурора відповідно до цього пункту* [17]. У цьому контексті слід зауважити, що суб'єкти права на конституційну скаргу звертались до КСУ з клопотанням перевірити на конституційність у цілому положення абзацу 6 пункту 19 розділу II «Прикінцеві і перехідні положення» Закону № 113-IX, згідно з якими перебування прокурора на лікарняному через тимчасову непрацездатність, у відпустці чи у відрядженні до Національної академії прокуратури України для участі в її роботі на постійній основі визнавались такими, що не є перешкодою для його звільнення з посади прокурора відповідно до цього абзацу пункту 19 розділу II «Прикінцеві і перехідні положення» Закону № 113-IX. З огляду на те, що суб'єкти права на конституційну скаргу у цій справі були звільнені в період їх тимчасової непрацездатності, КСУ констатував, що абзац 6 пункту 19 розділу II «Прикінцеві і перехідні положення» Закону № 113-IX у частині, згідно з якою перебування прокурора у відпустці чи у відрядженні до Національної академії прокуратури України для участі в її роботі на постійній основі не є перешкодою для його звільнення з посади прокурора відповідно до цього пункту, слід вважати таким, що не був застосований в остаточних судових рішеннях у їхніх справах, тому конституційне провадження у справі в цій частині підлягає закриттю з підстави неприйнятності конституційної скарги (абз. 2-3 п. 5) [17].

Водночас ці питання, як і інші аспекти кадрового перезавантаження органів прокуратури відповідно до Закону № 113-IX залишаються актуальними, з огляду на вже довгоочікуване Рішення КСУ щодо конституційності реформи прокуратури 2019 року, у справі, яка вже тривалий час перебуває на розгляді Великої палати КСУ [18]. Примітно, що представники цього органу конституційної юрисдикції привертають увагу на потенціал Рішення у цій справі, у якому суд конституційної юрисдикції має можливість сформулювати юридичні позиції стосовно ролі та місця прокуратури в системі органів державної влади та системі правосуддя [19], що, безсумнівно, з одного боку, заслуговує на підтримку, а з іншого - породжує питання про перешкоди, які не дають суду конституційної юрисдикції реалізувати таку можливість впродовж більш як чотирьох років, що підважує засади розумності такого строку розгляду справи.

Перспективи законодавчого врегулювання відносин у досліджуваній сфері після завершення періоду відтермінування втрати чинності пунктом 9 частини першої статті 51 Закону № 1697-VII

Установивши, що пункт 9 частини першої статті 51 Закону № 1697-VII суперечить частині першій статті 8, пункту 14 частини першої статті 92, частині другій статті 131-1 Основного Закону України, КСУ зазначив, що вважає за потрібне у цій справі відтермінувати втрату ним чинності задля забезпечення

ефективності функціонування прокуратури та надання Верховній Раді України строку для внесення змін до Закону № 1697-VII (абз. 2. п. 8 Рішення) [2], що дає привід дійти висновку про те, що КСУ передбачає, що таке його Рішення може вплинути на ефективність функціонування прокуратури, запобігти чому має законодавець у спосіб внесення релевантних змін до Закону № 1697-VII з тим аби збалансувати вплив цього Рішення КСУ на ефективність функціонування прокуратури.

У розвиток таких засторог одним із можливих варіантів подальшого врегулювання відносин у сфері досліджуваних питань вбачаємо *можливість компенсації положеннями п. 1 ч. 1 ст. 40 Кодексу законів про працю України (далі – КЗпП) [20] визнаного неконституційним пунктом 9 частини першої статті 51 Закону № 1697-VII*. У цьому контексті, визначаючи обсяг застосовності гарантій, передбачених трудовим законодавством, до прокурорів, передусім, варто нагадати, що пунктом 1 розділу I Закону № 113-IX внесено зміни до ст. 40 КЗпП², зокрема її доповнено частиною п'ятою, згідно з положеннями якої особливості звільнення окремих категорій працівників з підстав, передбачених п. 1 ч. 1 цієї статті (зміни в організації виробництва і праці, в тому числі ліквідації, реорганізації, банкрутства або перепрофілювання підприємства, установи, організації, скорочення чисельності або штату працівників), а також особливості застосування до них положень деяких статей КЗпП встановлюються законом, що регулює їхній статус. Також Законом № 113-IX статтю 51 Закону № 1697-VII доповнено частиною п'ятою, відповідно до якої на звільнення прокурорів з посади з підстави, передбаченої пунктом 9 частини першої цієї статті (у разі ліквідації чи реорганізації органу прокуратури, в якому прокурор обіймає посаду, або в разі скорочення кількості прокурорів органу прокуратури), не поширюються положення законодавства щодо пропозиції іншої роботи та переведення на іншу роботу при звільненні у зв'язку із змінами в організації виробництва і праці, щодо строків попередження про звільнення, щодо переважного права на залишення на роботі, щодо переважного права на укладення трудового договору у разі поворотного прийняття на роботу, щодо збереження місця роботи на період щорічної відпустки та на період відрядження. За умов такої законодавчої регламентації, після втрати чинності пунктом 9 частини першої статті 51 Закону № 1697-VII, вбачається потреба у внесенні змін до ч. 5 ст. 51 Закону № 1697-VII шляхом заміни словосполучення «з підстави, передбаченої пунктом 9 частини першої цієї статті» на «з підстави, передбаченої пунктом 1 частини 1 статті 40 Кодексу законів про працю України».

В розвиток такої пропозиції варто нагадати також, що особливості законодавчої регламентації трудових відносин прокурорів отримали свій розвиток у судовій практиці. Так, Верховний Суд у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду у Постанові від 15 вересня 2022 року по справі № 640/25949/19 у адміністративному провадженні № К/990/12953/22 дійшов до висновку, що частиною п'ятою статті 51 Закону № 1697-VII та частиною четвертою статті 40 КЗпП України передбачений виключний перелік випадків коли до правовідносин щодо звільнення прокурорів не застосовуються норми КЗпП

² регламентує особливості реалізації такої підстави припинення трудового договору як, розірвання трудового договору з ініціативи роботодавця

України, зазначивши про те, що аналогічна правова позиція викладена у низці постанов Верховного Суду [21]. Мотивуючи свою правову позицію Верховний Суд звернувся до висновку КСУ у Рішенні від 07.05.2002 року № 8-рп/2002, у якому було сформовано правову позицію, згідно з якою правове регулювання Конституцією України та спеціальними законами України спеціального статусу посадових осіб не означає, що на них не можуть поширюватися положення інших законів щодо відносин, не врегульованих спеціальними законами [22], а також до правової позиції Верховного Суду України, викладеної у постанові від 17 лютого 2015 року у справі № 21-8а15, про те, що за загальним правилом пріоритетними є норми спеціального законодавства, а трудове законодавство підлягає застосуванню у випадках, якщо нормами спеціального законодавства не врегульовано спірні правовідносини або коли про це йдеться у спеціальному законі [23].

Наступним можливим варіантом подальшого врегулювання відносин у сфері досліджуваних питань, на наше бачення, могла б бути *концептуальна зміна законодавчого підходу до обсягу дискреційних повноважень Генерального прокурора щодо визначення структури органів прокуратури в Україні*, що потребує окремого дослідження та може визначати пріоритети подальших наукових розвідок у сфері окреслених питань.

Висновки і пропозиції. Вищевикладене дає підстави дійти висновків про наявність проблемних аспектів у законодавчій регламентації звільнення прокурорів з посад у разі ліквідації чи реорганізації органу прокуратури, в якому прокурор обіймає посаду, або в разі скорочення кількості прокурорів органу прокуратури, з огляду на той запит, що формується у конституційних скаргах заінтересованих суб'єктів з цього приводу, та правових позицій, сформованих за наслідками вирішення таких скарг уповноваженими юрисдикційними органами.

За відсутності правової позиції суду конституційної юрисдикції у справі конституційності першочергових заходів реформування органів прокуратури у 2019 році, проблемні аспекти їхнього кадрового перезавантаження вирішуються у Рішеннях КСУ за конституційними скаргами заінтересованих суб'єктів щодо конституційних гарантій незалежності прокурора. У таких рішеннях суду конституційної юрисдикції визнані неконституційними законодавчі положення: 1) стосовно наділення Верховної Ради України повноваженням ухвалювати правозастосовні акти у процедурі звільнення конкретного прокурора або всіх прокурорів із їхніх посад, зокрема у спосіб їхнього персонального попередження законом про можливе майбутнє звільнення; 2) стосовно наділення Кабінету Міністрів України повноваженням урегульовувати питання винагороди прокурорів, утвердивши дієвість гарантії незалежності прокурорів, закріплену у ч. 1 ст. 81 Закону № 1697-VII, згідно з якою заробітна плата прокурора регулюється цим Законом та не може визначатися іншими нормативно-правовими актами; 3) згідно з якими перебування прокурора на лікарняному через тимчасову непрацездатність не є перешкодою для його звільнення з посади прокурора.

Серед шляхів подальшого врегулювання відносин у сфері досліджуваних питань запропоновано розглянути концептуальну можливість компенсації положеннями п. 1 ч. 1 ст. 40 КЗпП визнаного неконституційним пунктом 9 частини першої статті 51 Закону № 1697-VII, з огляду на усталену концептуальну пози-

цію, згідно з якою трудове законодавство підлягає застосуванню у випадках, якщо нормами спеціального законодавства не врегульовано спірні правовідносини або коли про це йдеться у спеціальному законі. У розвиток цієї концептуальної позиції, на випадок втрати чинності пунктом 9 частини першої статті 51 Закону № 1697-VII, запропоновано внести релевантні зміни до Закону України «Про прокуратуру».

Одним із пріоритетних напрямів подальших наукових розвідок у сфері окреслених питань визначено концептуальну зміну законодавчого підходу до обсягу дискреційних повноважень Генерального прокурора щодо визначення структури органів прокуратури в Україні.

Список використаної літератури

1. Про прокуратуру: Закон України від 14.10.2014 р. № 1697-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18/ed20141014#Text> (дата звернення: 24.02.2025).
2. У справі за конституційною скаргою Панченка Богдана Миколайовича щодо відповідності Конституції України (конституційності) пункту 9 частини першої статті 51, підпункту 1 пункту 5-1 розділу XIII «Перехідні положення» Закону України «Про прокуратуру» від 14 жовтня 2014 року № 1697-VII (щодо конституційних гарантій незалежності прокурора): Рішення Конституційного Суду України від 18.12.2024 р. № 11-р(П)/2024. Справа № 3-157/2023(290/23). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v011p710-24#Text> (дата звернення: 24.02.2025).
3. Окрема думка (розбіжна) судді Конституційного Суду України Сергія Різника стосовно Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційною скаргою Панченка Богдана Миколайовича щодо відповідності Конституції України (конституційності) пункту 9 частини першої статті 51, підпункту 1 пункту 5-1 розділу XIII «Перехідні положення» Закону України «Про прокуратуру» від 14 жовтня 2014 року № 1697-VII (щодо конституційних гарантій незалежності прокурора). URL: <https://csu.gov.ua/dokument/11-rri2024> (дата звернення: 24.02.2025).
4. Бабкова В. С. Деякі аспекти реформування системи прокуратури. Порівняльно-аналітичне право. 2019. № 4. С. 400-403.
5. Костенко І. В., Огієвич С. М. Теоретико-правовий аналіз прогалин у реформуванні системи органів прокуратури. Часопис Київського університету права. 2020. № 2. С. 191-194.
6. Костенко С. К. Створення органів прокурорського врядування та проблема досягнення європейських стандартів незалежності прокурора. Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції. 2019. № 1. С. 200-206.
7. Боднарук Т., Лапкін А. Основні напрями реформування інституту прокуратури на сучасному етапі. Підприємництво, господарство і право. 2020. № 12. С. 290-294.
8. Москвич Л. М. Звільнення прокурорів: проблеми сучасного правового регулювання та практики. Сучасні виклики та актуальні проблеми судової реформи в Україні : Матеріали IV Міжнар. наук.-практ. конф. (16 жовтня 2020 р., Чернівці). Чернівці, 2020. С. 149-151.
9. Русанова І. О. До питання про конституційність правової основи кадрового перезавантаження прокуратури. Вісник Запорізького національного університету. Юридичні науки. № 4. Том 1. 2020. С. 259-264.
10. Трагнюк Р. Р. Проблеми звільнення прокурорів під час атестації. Юридичний науковий електронний журнал. 2021. № 4. С. 580-583.
11. Стефанчук М. М. Реформа органів прокуратури в Україні: кадрове перезавантаження чи дискримінація за професійною ознакою? Право України. 2020. № 4. С. 264-277.
12. Стефанчук М. М. Звільнення прокурорів під час атестації: визначення підстав. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Юридичні науки. 2021. № 4. С. 97-101.
13. Стефанчук М. М. Гарантії прокурорів при припиненні трудового договору: правова

визначеність. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Юридичні науки. 2022. № 5 (124). С. 90-97.

14. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо першочергових заходів із реформи органів прокуратури: Закон України від 19.09.2019 р. № 113-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/113-20#Text> (дата звернення 24.02.2025).
15. У справі за конституційною скаргою Василенка Сергія Миколайовича щодо відповідності Конституції України (конституційності) пункту 6 розділу II «Прикінцеві і перехідні положення» Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо першочергових заходів із реформи органів прокуратури» (щодо гарантій незалежності прокурора): Рішення Конституційного Суду України від 01.03.2023 р. № 1-п(П)/2023. Справа № 3-5/2022(9/22). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/va01p710-23#Text> (дата звернення 24.02.2025).
16. У справі за конституційними скаргами Стариченка Миколи Петровича, Гарлики Сергія Сергійовича, Петричука Олександра Анатолійовича, Остапенко Мар'яни Василівни та Менчинського Сергія Віталійовича щодо відповідності Конституції України (конституційності) абзацу третього пункту 3 розділу II «Прикінцеві і перехідні положення» Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо першочергових заходів із реформи органів прокуратури» від 19 вересня 2019 року № 113-IX (щодо винагороди прокурора як гарантії його незалежності): Рішення Конституційного Суду України від 13.09.2023 р. № 8-п(П)/2023. Справа № 3-80/2022 (191/22; 226/22; 80/23; 131/23; 99/23). URL: <https://ccu.gov.ua/dokument/8-gii2023> (дата звернення 24.02.2025).
17. У справі за конституційними скаргами Тимошенкової Оксани Василівни, Тимошенкова Володимира Івановича щодо відповідності Конституції України (конституційності) абзацу шостого пункту 19 розділу II «Прикінцеві і перехідні положення» Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо першочергових заходів із реформи органів прокуратури» від 19 вересня 2019 року № 113-IX (щодо звільнення в період тимчасової непрацездатності): Рішення Конституційного Суду України від 02.10.2024 р. № 9-п(П)/2024. Справа № 3-5/2023 (5/23, 79/23). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v009p710-24#Text> (дата звернення 24.02.2025).
18. Конституційні подання. URL: <https://ccu.gov.ua/novyna/konstytuciyni-podannya> (дата звернення: 24.02.2025).
19. Окрема думка судді Конституційного Суду України Первомайського О. О. у справі № 1-223/2018(2840/18) за конституційним поданням 50 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) окремого положення пункту 26 розділу VI «Прикінцеві та перехідні положення» Бюджетного кодексу України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/na06d710-20#Text> (дата звернення: 24.02.2025).
20. Кодекс законів про працю України від 10.12.1971 р. № 322-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text> (дата звернення: 24.02.2025).
21. Постанова Верховного Суду від 15 вересня 2022 року. Справа 640/25949/19. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/106264216> (дата звернення: 24.02.2025).
22. У справі за конституційним поданням Президента України щодо офіційного тлумачення положень частин другої, третьої статті 124 Конституції України (справа щодо підвідомчості актів про призначення або звільнення посадових осіб): Рішення КСУ від 07.05.2002 р. № 8-рп/2002. Справа № 1-1/2002. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v008p710-02#Text> (дата звернення: 24.02.2025).
23. Постанова Верховного Суду України від 17 лютого 2015 року. Справа № 21-8a15. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/42946756> (дата звернення: 24.02.2025).

References

1. On the Public Prosecutor's Office: Law of Ukraine dated October 14, 2014, № 1697-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18#Text> (accessed date: 24.02.2025) [in Ukrainian].
2. In the case of the constitutional complaint of Bohdan Mykolaiovych Panchenko on the compliance with the Constitution of Ukraine (constitutionality) of paragraph 9 of part one of Article 51, subparagraph 1 of paragraph 5-1 of Section XIII 'Transitional Provi-

- sions' of the Law of Ukraine 'On the Public Prosecutor's Office' of 14 October 2014 № 1697-VII (regarding constitutional guarantees of the independence of the prosecutor): Decision of the Constitutional Court of Ukraine of 18.12.2024 No. 11-p(II)/2024. Case № 3-157/2023(290/23). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v011p710-24#Text> (accessed date: 24.02.2025) [in Ukrainian].
3. Concurring opinion (dissenting) by Judge of the Constitutional Court of Ukraine Serhii Riznyk on the Decision of the Constitutional Court of Ukraine in the case on the constitutional complaint of Bohdan Mykolaiovych Panchenko on the compliance with the Constitution of Ukraine (constitutionality) of paragraph 9 of part one of Article 51, subparagraph 1 of paragraph 5-1 of Section XIII 'Transitional Provisions' of the Law of Ukraine 'On the Public Prosecutor's Office' of 14 October 2014 № 1697-VII (regarding constitutional guarantees of the prosecutor's independence). URL: <https://ccu.gov.ua/dokument/11-rii2024> (accessed date: 24.02.2025) [in Ukrainian].
 4. Babkova, V. (2019). Some aspects of the reform of the prosecutor's system. Comparative and analytical law, (4) 400-403 [in Ukrainian].
 5. Kostenko, I., Ohiiievych, S. (2020). Theoretical and legal analyses of lacunae in reforming of prosecution authorities system. Chronicles of KUL, (2) 191-194. DOI: 10.36695/2219-5521.2.2020.33 [in Ukrainian].
 6. Kostenko, S. (2019). Creation of the prosecutor's governance institution and the problem of achieving european standards for the independence of the prosecutor. Actual problems of native jurisprudence, (1), 200-206 [in Ukrainian].
 7. Bodnaruk, T., Lapkin, A. (2020). The main directions of reforming the institution of the prosecutor's office at the present stage. Entrepreneurship, Economy and Law, (4) 290-294. DOI: <https://doi.org/10.32849/2663-5313/2020.12.50> [in Ukrainian].
 8. Moskvych, L. (2020). Dismissal of prosecutors: problems of current legal regulation and practice. Current challenges and problems of judicial reform in Ukraine 149-151 [in Ukrainian].
 9. Rusanova, I. (2020). To the question of the constitutionality of the legal basis for the reshuffle of the prosecutor's office. Herald of Zaporizhzhia National University. Jurisprudence, (4) Vol 1. 259-264. DOI: <https://doi.org/10.26661/2616-9444-2020-4.1-38> [in Ukrainian].
 10. Trahniuk, R. (2021). Problems of dismissal of prosecutors through attestation. Juridical scientific and electronic journal, (4) 580-583. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2021-4/143> [in Ukrainian].
 11. Stefanchuk, M. M. (2020). The Reform of Public prosecution Bodies in Ukraine: Staff Reset or Discrimination on Professional Grounds? Law of Ukraine, (4) 264-277 [in Ukrainian].
 12. Stefanchuk, M. M. (2021). Dismissal of prosecutors during attestation: determination of grounds. Bulletin of Taras Shevchenko National University of Kyiv. Legal Studies, (4) 97-101 [in Ukrainian].
 13. Stefanchuk, M. M. (2022). Guarantees of Prosecutors in the Termination of an Employment Contract: Legal Certainty. Bulletin of Taras Shevchenko National University of Kyiv. Legal Studies, (5) 90-97 [in Ukrainian].
 14. On Amendments to Some Legislative Acts of Ukraine on Priority Measures for Reform of Prosecutor's Bodies: Law of Ukraine dated Septemder 19, 2019, № 113-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/113-20#Text> (accessed date: 24.02.2025) [in Ukrainian].
 15. In the case of the constitutional complaint of Serhii Mykolaiovych Vasylenko on the compliance with the Constitution of Ukraine (constitutionality) of paragraph 6 of Section II 'Final and Transitional Provisions' of the Law of Ukraine 'On Amendments to Certain Legislative Acts of Ukraine on Priority Measures for the Reform of the Prosecution Service' (regarding guarantees of the prosecutor's independence): Decision of the Constitutional Court of Ukraine of 01.03.2023 No. 1-p(II)/2023. Case № 3-5/2022(9/22). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/va01p710-23#Text> (accessed date: 24.02.2025) [in Ukrainian].
 16. In the case of constitutional complaints of Mykola Petrovych Starychenko, Serhii Serhiiiovych Harlyka, Oleksandr Anatoliiiovych Petrychuk, Mariana Vasylivna Ostapenko and Serhii Vitaliiiovych Menchynskyi on the compliance with the Constitution of Ukraine (constitutionality) of the third paragraph of clause 3 of Section II 'Final and Transitional Provisions' of the Law of Ukraine 'On Amendments to Certain Legislative Acts of Ukraine

- on Priority Measures for the Reform of the Prosecutor's Office' of 19 September 2019 № 113-IX (regarding the remuneration of the prosecutor as a guarantee of his independence); Decision of the Constitutional Court of Ukraine dated 13.09.2023 № 8-r(II)/2023. Case № 3-80/2022 (191/22; 226/22; 80/23; 131/23; 99/23). URL: <https://ccu.gov.ua/dokument/8-rii2023> (accessed date: 24.02.2025) [in Ukrainian].
17. In the case of the constitutional complaints of Oksana Tymoshenkova and Volodymyr Tymoshenkov on the compliance with the Constitution of Ukraine (constitutionality) of the sixth paragraph of Section II, paragraph 19, 'Final and Transitional Provisions' of the Law of Ukraine 'On Amendments to Certain Legislative Acts of Ukraine on Priority Measures for the Reform of the Prosecutor's Office' of 19 September 2019 No. 113-IX (regarding dismissal during the period of temporary disability): Decision of the Constitutional Court of Ukraine of 02.10.2024 No. 9-p(I)/2024. Case № 3-5/2023 (5/23, 79/23). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v009p710-24#Text> (accessed date: 24.02.2025) [in Ukrainian].
 18. Constitutional submissions. URL: <https://ccu.gov.ua/novyna/konstytuciyni-podannya> (accessed date: 24.02.2025) [in Ukrainian].
 19. Separate opinion of the judge of the Constitutional Court of Ukraine Pervomayskyi O. O. in case № 1-223/2018(2840/18) on the constitutional submission of 50 Members of Parliament of Ukraine regarding compliance with the Constitution of Ukraine (constitutionality) of a separate provision of Clause 26 of Chapter VI "Final and Transitional Provisions" of the Budget Code of Ukraine. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/na06d710-20#Text> (accessed date: 24.02.2025) [in Ukrainian].
 20. Labor Code of Ukraine dated December 10, 1971 № 322-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text> (accessed date: 24.02.2025) [in Ukrainian].
 21. Resolution of the Supreme Court of Ukraine of 15 September 2022. Case № 640/25949/19. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/106264216> (accessed date: 24.02.2025) [in Ukrainian].
 22. In the case on the constitutional petition of the President of Ukraine on the official interpretation of the provisions of parts two and three of Article 124 of the Constitution of Ukraine (case on the jurisdiction of acts on appointment or dismissal of officials): Decision of the CCU of 07.05.2002 № 8-rp/2002. Case № 1-1/2002. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v008p710-02#Text> (accessed date: 24.02.2025) [in Ukrainian].
 23. Resolution of the Supreme Court of Ukraine of 17 February 2015. Case № 21-8a15 URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/42946756> (accessed date: 24.02.2025) [in Ukrainian].

Стаття надійшла 24.02.2025 р.

M. M. Stefanchuk, Doctor of Judicial Sciences, Professor

Taras Shevchenko National University of Kyiv

the Department of Justice of the Educational and Scientific Institute of Law

60 Volodymyrska St, Kyiv, 01033, Ukraine

e-mail: m.stefanchuk@gmail.com

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-6239-9091>

DISMISSAL OF PROSECUTORS IN THE EVENT OF LIQUIDATION OR REORGANISATION OF THE PROSECUTION BODY OR REDUCTION OF THE NUMBER OF PROSECUTORS IN THE PROSECUTION BODY: CONSTITUTIONAL AND JURISDICTIONAL ASPECT

Summary

The article examines the problematic aspects of dismissal of prosecutors on the grounds of liquidation or reorganisation of the prosecution body or reduction of the number of prosecutors in the prosecution body in the constitutional and jurisdictional aspect.

The purpose of the article is to highlight the problematic aspects of legislative regulation of dismissal of prosecutors from their positions on the grounds of liquidation or reorganization

of the prosecution body in which the prosecutor holds a position, or in case of reduction of the number of prosecutors in the prosecution body, through the prism of the relevant practice of the Constitutional Court of Ukraine, and also to outline the legislative prospects for the development of this legal institution.

The author notes that one of the recent decisions of the court of constitutional jurisdiction declared unconstitutional paragraph 9 of part one of Article 51 of the Law of Ukraine 'On the Public Prosecution Service', which regulates the following grounds for dismissal of a prosecutor from office: in case of liquidation or reorganisation of the prosecution body in which the prosecutor holds a position, or in case of reduction of the number of prosecutors in the prosecution body, and also recognised the need to postpone the expiry of this legislative provision, which is justified by the need to ensure the effective functioning of the public prosecution service and to provide the Verkhovna Rada of Ukraine with a period of time to introduce relevant legislative changes.

The author establishes that in the absence of a legal position of the court of constitutional jurisdiction on the constitutionality of the priority measures for reforming the prosecution authorities in 2019, the problematic aspects of their staffing reset are addressed in the Decisions of the Constitutional Court of Ukraine on constitutional complaints of interested parties regarding the constitutional guarantees of prosecutor's independence. In such decisions, the court of constitutional jurisdiction declared unconstitutional the following legislative provisions: 1) empowering the Verkhovna Rada of Ukraine to adopt law enforcement acts in the procedure of dismissal of a particular prosecutor or all prosecutors from their positions, in particular by means of personal warning by law of possible future dismissal; 2) empowering the Cabinet of Ministers of Ukraine to regulate the remuneration of prosecutors; 3) according to which a prosecutor's stay on sick leave due to temporary disability is not an obstacle to his or her dismissal from the position of a prosecutor.

The author proves the conceptual possibility of compensation by labor legislation for the provisions of the Law of Ukraine 'On the Public Prosecutor's Office' which have been declared unconstitutional, given the established conceptual position that labor legislation is applicable in cases where special legislation does not regulate disputed legal relations or when a special law provides for such a regulation.

The author proposes relevant amendments to legislation and identifies the prospects for further development of legislation in the field of the issues under study.

Keywords: Public Prosecutor's Office, prosecutor, liquidation or reorganisation of the prosecutor's office, reduction of the number of prosecutors in the prosecutor's office, dismissal of a prosecutor, constitutional jurisdiction.